

การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
A Study of the Good Governance Administration of School Administration
under Phichit Primary Educational Service Area Office 1

จันทร์วิภา จำนงค์การ¹

Janwipa Jamnongkan

นงลักษณ์ ใจฉลาด¹

Nongluck Jaichalad

Corresponding Author E-mail: krufern1990@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 133 แห่ง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 แห่ง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 206 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามอำเภอ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 2) ด้านหลักความโปร่งใส 3) ด้านหลักความรับผิดชอบ 4) ด้านหลักนิติธรรม 5) ด้านความคุ้มค่า และ 6) ด้านหลักคุณธรรม

คำสำคัญ: การบริหาร, หลักธรรมาภิบาล, โรงเรียนระดับประถมศึกษา, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objective of this research was to study the good governance administration of school administration under Phichit primary educational service area office 1. The population was 133 schools under Phichit primary educational service area office 1. The sample consisted of 103 schools under Phichit primary educational service area office 1. Key informants were selected from each school (two informants/school), totaling 206 people by using stratified random sampling. Five-rating scale questionnaire was used as a research instrument with item objective congruence between 0.80 – 1.00 and reliability of 0.94. Data were analyzed using statistics, including mean and standard deviation.

The result of this research found that: the good governance administration in overall was at a high level, when sorted the averages from the highest to the lowest as follow. The aspect of Participation. 2) The aspect of Accountability 3) The aspect of Responsibility 4) The aspect of the rule of law 5) The aspect of Cost-effectiveness and 6) The aspect of Morality.

Keywords: Administration, Good governance, Primary school, School administration

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Education Field in Education Administration, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

บทนำ

ในสภาวะการณ์ปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลกได้เข้าสู่ช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลง เกิดการเจริญเติบโตของเทคโนโลยีที่หลากหลาย ส่งผลต่อภาวะเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของทุกประเทศในโลก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างรวดเร็วมากขึ้น ซึ่งจะมีผลกระทบดังกล่าวทั้งเชิงลบและเชิงบวกต่อหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จึงมีความจำเป็นจะต้องมีระบบและกระบวนการบริหารจัดการหน่วยงานให้สามารถอยู่ในสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีของหน่วยงาน เป็นการแสดงความเข้มแข็งให้กับประเทศชาติ ซึ่งถือเป็นกระบวนการสำคัญในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (2546, น. 2) ตามมาตรา 6 ระบุว่า การบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายเกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล คือ การดำเนินกิจการที่ยึดถือความสุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้เป็นที่ตั้ง ส่งเสริมความสุจริต โปร่งใส เชื่อถือได้และยังส่งผลถึงภาพลักษณ์และบรรยากาศที่เอื้อต่อการติดต่อสัมพันธ์และการสร้างสรรค์คุณภาพการบริหารงานอีกด้วย ดังนั้นจึงมีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ซึ่งการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้เกิดประสิทธิผล มีประสิทธิภาพ คุ้มค่า เปิดเผย โปร่งใส และเน้นการมีส่วนร่วม ของประชาชนที่เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เงื่อนไขดังกล่าวส่งผลทำให้ส่วนราชการทุกภาคส่วนต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการมุ่งเน้นที่ประชาชนเป็นศูนย์กลางตลอดจนปรับระบบการทำงาน เพื่อมุ่งไปสู่การเป็นองค์กรสมัยใหม่ ทำงานเชิงรุก คล่องตัว รวดเร็วมากขึ้นเป็นการทำงานแบบบูรณาการที่มีขีดสมรรถนะสูงและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ (วีระยุทธ ชาตะกาญจน์, 2556, น. 330) ทั้งนี้ สำนักนายกรัฐมนตรีจึงได้มีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริต ประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559, น. 15) ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (2560, น.14) กำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายส่งเสริมให้หน่วยงานรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และตรวจสอบได้ เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล เพื่อให้สถานศึกษามีการดำเนินการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการปฏิรูปการศึกษาโดยการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ให้โรงเรียนโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, น. 157) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559) พันธกิจที่ 3 พัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัด

การศึกษา ที่มุ่งหวังให้มีการใช้ทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรได้อย่างคุ้มค่าไม่เกิดการสูญเปล่าและมีความคล่องตัว ตอบสนองการพัฒนาในสถานประสิทธิภาพ

สภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 โดยรวมพบว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่น่าพอใจ การนิเทศ กำกับ ติดตามยังไม่เพียงพอและต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1, 2561, น. 8-11) และจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ภายนอกของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 โดยสรุปพบว่า บุคลากรทางการศึกษามีปัญหาในการทำงานอย่างมีส่วนร่วม ขาดความเข้าใจและตระหนักรู้ในแผนงาน บทบาทหน้าที่ และการทำงานเป็นทีมให้ได้มาตรฐาน ขาดสมรรถนะและทักษะ บุคลากรทางการศึกษาบางคนไม่เป็นแบบอย่างที่ดี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1, 2563, น. 55-58)

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อเป็นประโยชน์เป็นแนวทางในการส่งเสริมปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนาการบริหารให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด และเพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีความคล่องตัว ส่งเสริมการมีส่วนร่วม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและตอบสนองต่อการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบันและอนาคตอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 133 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 103 แห่ง ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) โดยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน ได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 206 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 103 คน ครูวิชาการ 103 คน และสุ่มโดยวิธีการแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยจำแนกตามอำเภอ

สพป.พจ. 1	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล		
	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนสถานศึกษา	ผู้บริหาร	ครูวิชาการ	รวม (คน)
อำเภอสามง่าม	23	18	18	18	36
อำเภอเมืองพิจิตร	38	29	29	29	58
อำเภอวังทรายพูน	20	15	15	15	30
อำเภอวังทรายพูน	11	9	9	9	18
อำเภอสามง่าม	14	11	11	11	22
อำเภอโพธิ์ประทับช้าง	27	21	21	21	42
รวม	133	103	103	103	206

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1, 2564)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีลักษณะของแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลฯ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลฯ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลฯ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลฯ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

โดยผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยผ่านการทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 คน และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 จากนั้นนำผลการวิเคราะห์มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการทำวิจัย และส่งแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยส่งให้แก่สถานศึกษาโดยใช้รูปแบบออนไลน์ (Google form) พบว่า ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 206 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและทำการลงรหัสสถานศึกษาจำนวน 103 แห่ง วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลฯ อยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลฯ อยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลฯ อยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลฯ อยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย สามารถสรุปได้ว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักการมีส่วนร่วม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักคุณธรรม โดยมีรายละเอียดดังตาราง

ที่	การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	หลักนิติธรรม	4.41	0.56	มาก	4
2	หลักคุณธรรม	4.31	0.62	มาก	6

ที่	การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
3	หลักความโปร่งใส	4.44	0.57	มาก	2
4	หลักการมีส่วนร่วม	4.45	0.53	มาก	1
5	หลักความรับผิดชอบ	4.42	0.53	มาก	3
6	หลักความคุ้มค่า	4.34	0.58	มาก	5
	รวม	4.40	0.45	มาก	

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.40$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.45$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.31$) และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้าน มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางต่อไปนี้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิผล บริหารงานโดยยึดหลักสิทธิมนุษยชน และบริหารงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (2560, น. 14) ที่ให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาล โดยบัญญัติไว้ใน หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 กำหนดว่า รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการ เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ พิงด้วง (2560, น. 168-169) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลรัตน์ ฝ่ายดี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักการมีส่วนร่วม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาได้มีเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ทั้งในด้านงบประมาณของสถานศึกษา การวางแผนการพัฒนาอาคารสถานที่ให้เหมาะต่อการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเสนอความคิดเห็นในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ ชาโด และ โจฮา (Chado & Johar, 2016, p. 189) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดกระบวนการตรวจสอบและเรียกร้องในกรณีที่เกิดความสงสัยในกระบวนการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี ถือว่าเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกและรักษาผลประโยชน์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ พรรณีภา ไชยศรี (2563, น. 73) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า หลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับวิจัยของ พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์ และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารตามหลัก

ธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องยึดหลักความถูกต้องในการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนขวัญ และกำลังใจแก่ครูและบุคลากร มีวิธีการที่เหมาะสมและสามารถตรวจสอบได้ กำหนดระเบียบข้อบังคับในการบริหารงานทั่วไปอย่างเป็นระบบและมีความชัดเจนสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมให้เป็นคณะกรรมการตรวจสอบการบริหารการเงินและพัสดุของสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการที่มาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างรอบด้าน เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้เกิดความครอบคลุมเพียงพอและเหมาะสมทุกด้าน

2. บริหารสถานศึกษาจะต้องยึดหลักสิทธิ หน้าที่ความรับผิดชอบจากมาตรฐานกำหนดวิธีการบริหารความเสี่ยงในการบริหารงบประมาณเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้น กำหนดแนวทางการบริหารหลักสูตรและการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีความพร้อมในการรับการประเมินและตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุครุภัณฑ์ที่ใช้ รวมถึงยอมรับผลที่เกิดขึ้นหลังจากมีการออกคำสั่งหรือประกาศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานทุกด้าน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการรับรู้การใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร เสนอความคิดเห็นในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนร่วมกัน ร่วมแก้ไขปัญหาในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร มีส่วนร่วมในการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนของครูและบุคลากรในสถานศึกษา รวมถึงเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาร่วมวางแผนการพัฒนาอาคารสถานที่ให้เหมาะต่อการเรียนรู้

4. การประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ และชุมชน สามารถดำเนินการร่วมกันได้ ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาตามภารกิจให้เกิดคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและที่สำคัญเมื่อได้ข้อมูลสารสนเทศแล้วจะร่วมกันหาแนวทางพัฒนาให้มีคุณภาพพร้อมกันมากยิ่งขึ้นและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายและเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมและกำหนดภาระงานหลักด้านการสอนและภาระงานด้านอื่น ๆ ให้มีความเหมาะสมและเป็นมาตรฐานตามตำแหน่งของครูผู้สอน

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการกำหนดและประกาศข้อปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบตามข้อมูลเชิงประจักษ์ ทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานรวมถึงการจัดสรรงบประมาณตามลำดับความจำเป็นสำคัญโดยไม่เลือกปฏิบัติ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อจะนำปัจจัยต่าง ๆ ไปสู่การพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาด้านหลักคุณธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านคุณธรรม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารยุคใหม่

2.3 ควรนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องตามสภาพบริบทของแต่ละพื้นที่

แหล่งอ้างอิง

กมลวรรณ พึ่งด้วง. (2560). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/1493>

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์, สุรัตน์ ดวงชาตม, และประภัสร์ สุภาสอน (2563). ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 8(32), 168-181.

<https://jeal.snru.ac.th/ArticleView?ArticleID=819>

พรรณนิภา ไชยศรี. (2563). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. ระบบฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. https://gsmsis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=61421229126

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. (2546, 9 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 120 ตอนที่ 100ก. หน้า 1-256.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 1-90.

วิไลรัตน์ ฝ่ายดี. (2559). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

วีระยุทธ ชาดะกาญจน์. (2556). *เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามีอาชีพ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. (2561). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561-2564*. สำนักงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. (2563). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. สำนักงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. (2564). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. สำนักงาน

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *หลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 : ฝังความเชื่อมโยงสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12*. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). *สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.
- Chado, J., & Johar, F.B. (2016). Public Participation Efficiency in Traditional Cities of Developing Countries: A Perspective of Urban Development in Bida, Nigeria. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 219, 185-192.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

